

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 8Co/45/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4122201854
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 08. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Lenka Kostolanská
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2023:4122201854.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Lenky Kostolanskej a členov senátu JUDr. Vladimíra Novotného a JUDr. Adriany Kálmánovej, PhD., v spore žalobkyne: T. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom B. D. XX, K., právne zastúpená: Mgr. Štefan Slováčik, advokát so sídlom Štefánikova trieda 33, Nitra, IČO: 36 110 787, proti žalovanému: I. O., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom L. XXX, právne zastúpený: JUDr. Marián Dobiš, advokát so sídlom Sládkovičova 3, Nitra, IČO: 50 003 534, o určenie neplatnosti závetu, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Nitra č. k. 16C/10/2022-91 zo dňa 13. februára 2023, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.

Žalovanému priznáva proti žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%, o výške ktorého nároku rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie rozhodol tak, že žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia neplatnosti závetu poručiťky V. O., rod. Y., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX, zo dňa 22.10.2016, v celom rozsahu zamietol. O náhrade trov konania rozhodol tak, že žalovanému proti žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%, o výške náhrady trov konania rozhodne súd po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

2. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil ustanoveniami § 137 písm. d) zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), § 194 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“), § 34, § 476 ods. 1, 2, § 476b, § 479 Občianskeho zákonníka (ďalej aj len „OZ“) a zisteným skutkovým stavom, majúc za to, že zo závetu poručiťky V. O. (r. č. XXXXXX/XXX, L. XXX) vyplýva, že pre prípad svojej smrti a po zrelej úvahe spísala závet datovaný dňom 22.10.2016 v L., pričom svedkami boli N. N. O. a T. Q. O.. V závete uviedla, že za dediča svojho majetku, a to jej časti rodinného domu s. č. XXX na parc. č. XXXX/X spolu s príslušenstvom (ploty, studňa, vedľajšie stavby, vonkajšie úpravy) vystavaný na základe stavebného povolenia vydaného ONV B. dňa 04.08.1969 pod č. P. XXXX/XX-Se bez pozemku v X/X-ine s titulu vyporiadania BSM, v cene zistenej znalcom N. P. V., v znaleckom posudku zo dňa 27.04.1998 ustanovuje svojho syna I. O., bytom L. XXX, rodné číslo XXXXXX/XXXX (žalovaný). Svedkovia označení na závete potvrdili svojimi podpismi, že dnes pani V. O., pred nimi, vlastnoručne napísala a podpísala vyššie uvedenú závet a že jej listina závetu obsahuje jej poslednú vôľu. Zo zápisnice spísanej na Notárskom úrade Y. J. X. dňa 23.04.2021 vyplývalo, že predmetom zápisnice bolo zistenie obsahu závetu poručiťky neb. V. O.. Súdny komisár konštatoval, že v uvedenej dedičskej veci bol do spisu predložený závet poručiťky zo dňa 22.10.2016 spísaný ako alografný, spísaný za prítomnosti 2 svedkov. Z úradného záznamu notára Y. J. X. tiež vyplývalo, že

tento závet bol vyhlásený dňa 23.04.2021 na Notárskom úrade Y.. J. X. do dedičského konania, pod sp. zn. 13D/33/2021 po poručiteľke neb. V. O..

3. Súd prvej inštancie v prvom rade poznamenal, že dôkazným bremenom sa rozumie procesná zodpovednosť strany sporu za to, že za konania boli preukázané jej tvrdenia. Dôkazné bremeno ohľadom určitých skutočností leží na tej strane sporu, ktorá z existencie týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé právne dôsledky. Žalobca je v zásade povinný tvrdiť a preukazovať skutočnosti, ktoré opodstatňujú jeho ohrozené alebo porušené právo. Strana má jednak povinnosť tvrdenia, jednak dôkaznú povinnosť. Následky spojené s nespĺnením si dôkaznej povinnosti v podobe vecne nepriaznivého rozhodnutia nesie tá strana sporu, ktorá tieto povinnosti nespĺnila. Medzi povinnosťou tvrdenia a medzi povinnosťou označiť dôkazy na preukázanie tvrdení je vzájomná väzba. Dôkazné bremeno ako procesný inštitút v sporovom občianskom súdnom konaní spočíva v zodpovednosti strany za to, že v konaní budú preukázané tie rozhodné skutočnosti, ku ktorým sa dôkazné bremeno viaže. Ak neboli preukázané tvrdenia strany, táto dôkazné bremeno neuniesla, čoho následkom je rozhodnutie súdu vo veci samej v jej neprospech. Okruh rozhodujúcich skutočností, ktoré sa týkajú povinnosti tvrdenia a povinnosti označenia dôkazov na preukázanie tvrdení, je daný hypotézou právnej normy, ktorá upravuje sporný právny pomer strán sporu. Táto norma zásadne určuje tak rozsah dôkazného bremena, ako aj nositeľa dôkazného bremena.

4. V konaní preto súd prvej inštancie najskôr skúmal procesnú prípustnosť žaloby, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia neplatnosti závetu. Žaloba o určenie, že závet poručiteľa je neplatný, je žalobou o určenie spornej skutočnosti (platnosť závetu poručiteľa), z ktorej sa odvodzuje dedičské právo žalovanej a zodpovedá zneniu § 194 ods. 1 CMP (rozsudok Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 5Co/131/2018 zo dňa 25.10.2018). Opačný právny názor vyjadril vo svojom rozsudku Krajský súd v Bratislave, sp. zn. 8Co/1/2022 zo dňa 15.02.2022, ktorý uviedol, že v danom prípade petitom žaloby podľa § 194 CMP nemá byť určenie neplatnosti závetu, pretože žalobou podľa tohto ustanovenia sa má určiť sporná skutočnosť a na základe rozsudku o určení právnej skutočnosti je úlohou dedičského súdu vec právne posúdiť v tom smere, či je závet platný alebo neplatný. Žalobným petitom podľa § 194 CMP sa preto majú vyriešiť sporné skutkové otázky, ktoré majú vplyv na existenciu či platnosť závetu. Z uvedeného vyplývalo, že žaloba o určenie neplatnosti závetu nie je žalobou o určení právnej skutočnosti podľa § 194 CMP, pretože neobsahuje určenie konkrétnej spornej skutočnosti (skutkovej otázky). Odvolací súd tak zhodne so súdom prvej inštancie zastal názor, že žaloba o neplatnosť závetu nie je procesne prípustnou, a preto ju je potrebné bez ďalšieho vecného prejednania zamietnuť (II. veta). Pokiaľ by v danom prípade žaloba znela na určenie sporných skutočností, ktorými sú podľa obsahu žaloby podpísanie závetu poručiteľom a jeho spôsobilosť na právne úkony, tak v takom prípade by bola procesne prípustná, a to aj za stavu, že by na ňu nebola žalobkyňa odkázaná dedičským súdom, pretože by nepochybne išlo o žalobu podľa § 194 CMP (III. veta). Keďže v danom prípade žalobkyňa spochybňovala aj to, či mohla závet poručiteľka napísať, respektíve podpísať, je žaloba prípustná (podľa § 137 písmeno d/ CSP), hoci žalobkyňa nebola odkázaná dedičským súdom na podanie samostatnej žaloby s poukazom na výklad v bode 28. tohto rozsudku, z ktorého vyplýva, že takúto žalobu o určenie právnej skutočnosti je možné podať.

5. V konaní v časti II. žaloby rezonovala i namietaná relatívna neplatnosť závetu (inak nerozporovaná žalovaným), ktorej sa domáhala žalobkyňa. K predmetnému súd prvej inštancie uviedol, že v zmysle ustálenej judikatúry vo vzťahu k § 479 OZ účinky relatívnej neplatnosti závetu nastávajú zo zákona ako dôsledok námietky tzv. neopomenuteľných dedičov, pričom nie je o uvedenom potrebné vydávať osobitné rozhodnutie súdu. Vyšetrovať podmienky dedičského práva účastníkov dedičského konania, vzhľadom na namietanú relatívnu neplatnosť závetu je však oprávnený iba súdny komisár (§ 193 CMP). To znamená, v prípade namietanej relatívnej neplatnosti nejde o prípad, keď rozhodnutie o dedičstve závisí od zistenia sporných skutočností. Nejde o prípad sporového konania, ale je potrebné ďalej konať v konaní o dedičstve s tým, že súdny komisár ex offio prihliadne na relatívnu neplatnosť. Ak by na uvedené neprihliadol, bol by to dôvod na podanie opravného prostriedku priamo v dedičskom konaní. Keďže dovolanie sa relatívnej neplatnosti nie je spornou skutočnosťou, ktorú by dedičský súd nesmel skúmať, súd sa v tomto konaní relatívnou neplatnosťou ani nezaoberal a závet nevyslovil za neplatný z dôvodu relatívnej neplatnosti, ktorej sa dedičia dovolali v dedičskom konaní (obdobný názor vyslovil KS v Banskej Bystrici v rozsudku z 29. 07.2014 č. k. 13Co/1076/2013 a KS v Prešove v rozsudku z 13. 10. 2020 č. k. 5Co/132/2019). Na tieto skutočnosti poukázal vo svojom rozsudku aj Krajský súd v Nitre, sp. zn. 9Co/15/2020 zo dňa 27.05.2021. Vzhľadom na uvedené, bolo absolútne bezpredmetné v tomto

konaní riešiť námietky ohľadne relatívnej neplatnosti, pričom z dôvodov vyššie uvádzaných sa týmito súd prvej inštancie ďalej nezaoberal.

6. Následne sa súd prvej inštancie zaoberal skutkovými tvrdeniami žalobkyne, ktoré sa koncentrovali do námietok (bod III. žaloby), na základe ktorých namietala nesplnenie podmienok podľa § 476b Občianskeho zákonníka, v dôsledku čoho považovala závet za neplatný. Súd už na prvom pojednávaní vykonal všetky dôkazy navrhnuté stranami sporu, vrátane všetkých výsluchov strán sporu a svedkov a musel konštatovať a prikloniť sa k argumentácii žalovaného, ktorý uviedol, že na základe vykonaného dokazovania bolo jednoznačne preukázané, že boli splnené všetky zákonné podmienky na napísanie alografného závetu a teda predmetný závet nebolo možné považovať za neplatný. Vychádzal z toho, že v zmysle citovaného § 476b Občianskeho zákonníka závet možno urobiť aj tak, že ho poručiteľ nenapíše vlastnou rukou, ale musí ho vlastnou rukou podpísať. Závet môže napísať iná osoba ako poručiteľ, alebo môže byť napísaný mechanickými, či v súčasnosti skôr elektronickými prostriedkami, najmä na počítači, ale vytlačený v papierovej podobe. Ide o alografný závet, ktorý musí poručiteľ vlastnoručne podpísať a pred dvoma súčasne prítomnými svedkami výslovne prejaviť, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu. Svedkovia sa musia na závet tiež podpísať, pričom pri tejto forme závetu svedkovia osvedčujú svojimi podpismi obsah poručiteľovho vyhlásenia, a nie obsah závetu. Samozrejme, aj pre túto formu závetu sa vyžaduje, aby v ňom bol uvedený deň, mesiac, rok a bol podpísaný. Na základe vykonaného dokazovania preto súd prvej inštancie dospel k nepochybnému záveru, že závet spĺňa formálno-právne náležitosti podľa ustanovení § 476 a § 476b Občianskeho zákonníka. Z vykonaného dokazovania podľa názoru súdu rezultoval pomerne jednoznačný záver, že sporný závet spĺňa všetky požiadavky podmieňujúce platnosť alografného závetu v zmysle § 476 ods. 1, 2 a § 476b Občianskeho zákonníka. V predmetnom prípade na pojednávaní žalovaný uviedol, že závet spísal jeho nebohý kolega (čiže osoba rozdielna od poručiteľky, ako aj závetného dediča), na počítači. Ďalej podľa názoru súdu z vykonaného dokazovania, rovnako aj z výsluchu svedkov N.. O., ako aj T.. O. vyplynulo, že poručiteľka V. O. výslovne pred nimi prehlásila, že predmetný závet obsahuje jej poslednú vôľu a na znak súhlasu tento podpísala. Dokonca, jej bol obsah jej vôle pretlmočený, nielen do slovenčiny, ale aj do maďarčiny, z čoho možno prezumovať, že jej bol známy obsah právneho úkonu, ktorý aj podpísala. Svedkyňa T.. Q. O. na pojednávaní poznamenala, že žalovaný ich oboznámil, rovnako aj pani V. (poručiteľku), o čo ide, a následne spísali závet. Teta vyjadrila so závetom súhlas. Tento súhlas bol vyjadrení v prítomnosti dvoch svedkov N.. O. a T.. O., teda súd prvej inštancie nemal pochybnosti, že svedkovia svojimi podpismi osvedčili obsah poručiteľovho vyhlásenia, tak ako to ustanovuje § 476b Občianskeho zákonníka. U. N.. O. na pojednávaní uviedol, že závet prečítal žalovaný, najskôr po maďarsky, aby poručiteľka porozumela, potom po slovensky. Podľa jeho názoru bola poručiteľka normálne prítomná, vedela, o čo sa jedná. Rovnako vypovedala aj svedkyňa T.. Q. O., ktorá uviedla, že poručiteľka vedela, čo bolo obsahom "tohto" úkonu, pričom bola oboznámená v ich prítomnosti, o čo sa jedná. Tieto výpovede svedkov korešpondujú aj s výpoveďou žalovaného, preto súd prvej inštancie nezistil žiadne rozpory, pričom vyhodnocoval ním vykonané dôkazy jednotlivo, i v ich súhrne, založené na starostlivom uvážení všetkých okolností prejednávanej veci. Čo sa týkalo výpovede svedkyne N.. W. O., táto sa podľa názoru súdu nevedela vyjadriť k tomu, ako prejavila vôľu poručiteľka V. O. v čase podpisania závetu, pretože nebola prítomná. Aj sama svedkyňa uviedla, že poručiteľka nevedela skloňovať po slovensky, z čoho podľa názoru plynie záver, po zohľadnení skutočností, ktoré vyplynuli z výsluchu žalovaného aj svedkov T.. O. a N.. O., že poručiteľka rozumela po slovensky, avšak bolo pre ňu pohodlnejšie hovoriť po maďarsky. Menovaná svedkyňa však nič relevantné k predmetnej veci neuviedla. Občiansky zákonník nevymedzuje pojem "závet", ale ustanovuje, čo musí obsahovať, v akej forme je možné ho zriadiť, aby bol platný. Pojmom závet možno označiť jednostranný prejav vôle fyzickej osoby (poručiteľa), ktorým určuje, kto a v akom rozsahu sa má stať dedičom po jeho smrti. Ak spĺňa listina obsahujúca závet zákonné náležitosti, treba ju posúdiť podľa jej obsahu. Podstatné je, aby vyjadrovala poslednú vôľu poručiteľa, jej označenie nie je relevantné. Na závet ako prejav vôle sa vzťahujú požiadavky zákona, od zachovania ktorých závisí platnosť právneho úkonu. Závet musí spĺňať všeobecné podmienky podľa ust. § 35, § 37, § 38, § 39 a § 40 OZ, to znamená, že musí byť urobený slobodne, určite, zrozumiteľne. Zriaďovateľ musí byť na tento právny úkon spôsobilý a nesmie ho robiť v duševnej poruche. Závet nesmie svojím obsahom alebo účelom odporovať zákonu, obchádzať zákon alebo sa priečiť dobrým mravom a musí byť zriadený vo forme, ktorú vyžaduje zákon, ako aj špecifické podmienky podľa ust. § 476 a § 479. Závet je výslovný prejav vôle, ktorý nevzbudzuje pochybnosti, čo chcel ním poručiteľ prejaviť. Prejav vôle by sa považoval za neurčitý, ak ani výkladom vôle závetcu nemožno zistiť jeho skutočný obsah. Prítom platí výkladové pravidlo, že v prípade pochybností sa má prijať taký výklad, pri ktorom môže nakladanie poručiteľa s majetkom obstať a ktoré dedičské právo závetcu čo najmenej obmedzuje. Zákon neustanovuje, ako

má byť v závetе vyjadrené ustanoviť niekoho za dediča, preto k preukázaniu skutočnej vôle poručiťeľa v pochybnostiach treba zisťovať okrem znenia textu listiny a všetkých okolností, za ktorých bol prejav vôle urobený. Na závet sa vzťahujú všeobecné náležitosti potrebné na platnosť právneho úkonu. Okrem toho je potrebné dodržať osobitné náležitosti uvedené v § 476 a nasl. Občianskeho zákonníka. Pokiaľ ide o všeobecné náležitosti, tie sa týkajú: a/ osoby závetcu (§ 8 ods. 1 OZ), b/ náležitosti vôle (§ 37 OZ) a jeho prejavu (§ 35 OZ), c/ listiny, na ktorej je závet závetcu zachytený, d/ náležitosti predmetu závetu (§ 37 ods. 2 a § 39 OZ). Všetky tieto náležitosti potrebné pre platnosť závetu podľa názoru súdu splnené boli. Na posúdenie skutočnej vôle pisateľa závetu, ak sú o nej pochybnosti, je potrebné zisťovať vedľa znenia textu listiny (doslovného výkladu) aj všetky okolnosti, za ktorých bol prejav vôle o ustanovení závetných dedičov urobený a z ktorých možno vyvodíť skutočnú vôľu poručiťeľa. Okolnosti prípadu sú skutočnosťou existujúcou mimo vlastného prejavu vôle a to i vtedy, ak je predpísaná písomná forma. Nie je napravovaním neurčitosti prejavu vôle, ak prejav vôle bol vykladaný so zreteľom na okolnosti prípadu (rozsudok NS ČR sp. zn. 4Cz 61/86). Zo samotného dokazovania vyplynulo, že poručiťeľa prejavila vôľu, aby za dediča jej majetku bol ustanovený žalovaný. Z obsahu závetu bolo teda zrejmé, aký právny úkon poručiťeľa učinila, aká bola jej skutočná vôľa. Pokiaľ právny zástupca žalobkyne namietal, že poručiťeľa neovládala dobre slovenský jazyk, toto skutkové tvrdenie súd prvej inštancie považoval za vyvrátené, pretože svedkyňa Mgr. O. uviedla, že je U. a nevie po maďarsky. S poručiťeľkou sa preto musela rozprávať len po slovensky, pokiaľ by však poručiťeľa slovenčinu neovládala, menovaná svedkyňa by sa s ňou nikdy nemohla rozprávať, keďže po maďarsky nevie. Pre platnosť alografného závetu sa vyžaduje, aby ho poručiťeľ vlastnoručne podpísal (ktorá podmienka splnená bola) a pred dvoma súčasne prítomnými svedkami výslovne prejavil, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu (ktorá podmienka bola takisto splnená). Námietky žalobkyne ohľadne toho, že nemohla napísať poručiťeľa závet, keďže bol napísaný na počítači sú v tomto kontexte irelevantné, pretože zákon v § 476b Občianskeho zákonníka jasne normuje, aké náležitosti musia byť splnené pri alografnom závetе. V danom prípade ide o určitú písarsku chybu, ktorá nemá žiaden vplyv na platnosť závetu. Okrem toho, nebolo potrebné, aby bol závet spísaný v maďarskom jazyku, keďže z vykonaného dokazovania rezultovalo, že poručiťeľa vedela aj po slovensky a veľmi zreteľným a výslovným spôsobom vyjadrila jej poslednú vôľu zachytenú v závetе a to v prítomnosti v konaní vypočutých svedkov N.. O. a T.. O., ktorí zhodne vypovedali, že poručiťeľa so závetom súhlasila.

6.1. Pokiaľ chcela žalobkyňa preukazovať, že poručiťeľa nebola prípadne spôsobilá na uvedený právny úkon (z iných dôvodov), mala navrhnúť dokazovanie, pričom žalobkyňa tak neučinila, ani po skončení výsluchov na prvom pojednávaní. Dokonca po vykonaní výsluchov už nežiadala, aby súd pripojil dedičský spis, sp. zn. 13D/33/2021, z ktorého dôvodu súd vykonal všetky návrhy na vykonanie dokazovania, ktoré strany žiadali.

7. O náhrade trov konania súd prvej inštancie rozhodol s poukazom na § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 CSP tak, že žalovaného považoval v konaní za v plnej miere úspešného a žalobkyňa nedosiahla žiadny materiálne merateľný úspech, preto súd prvej inštancie priznal žalovanému proti žalobkyňi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (100 %). Dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 257 CSP súd v prejednávanom spore nevzhladol, tieto netvrdili ani strany sporu. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozsudku, a to samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

8. Proti tomuto rozsudku podala v zákonnej lehote odvolanie žalobkyňa, navrhujúc odvolaciemu súdu, aby rozsudok v zmysle ust. § 391 ods. 1 CSP zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Na základe vykonaného dokazovania a jeho obsahu žalobkyňa mala za to, že v zmysle § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP súd prvej inštancie dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Okrem toho poukázala aj na § 220 ods. 2 CSP a uviedla, že rozhodnutie nie je správne a nestotožňuje sa s jeho odôvodnením. V rámci veci samej poukázala na § 476b Občianskeho zákonníka a mala za to, že pre platnosť alografného závetu sa vyžaduje po formálnej stránke, aby ho poručiťeľ, ktorý je schopný písať a čítať podpísal vlastnou rukou. Podmienkou platnosti takéhoto závetu je pribratie aspoň dvoch svedkov, ktorí musia byť súčasne prítomní pri samotnom úkone a majú výslovne prejavíť, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu. Súd prvého stupňa vykonal na pojednávaní dokazovanie pozostávajúce z výsluchu účastníkov konania a svedkov. Svedkovia - N.. N. O. a T.. Q. O. na pojednávaní odpovedali na položené otázky, pretože spontánne nevedeli uviesť takmer žiadne skutočnosti. Výpovede týchto svedkov boli strohé a ohľadom jazyka, v ktorom mal byť prečítaný závet sa nezhodujú. Súd v odôvodnení konštatoval, že na základe vykonaného dokazovania

sa musí prikloniť k argumentácii žalovaného, ktorý uviedol, že bolo jednoznačne preukázané, že boli splnené všetky zákonné podmienky na napísanie predmetného závetu a nebolo možné považovať ho za neplatný. S uvedeným sa nebolo možné na základe vykonaného dokazovania stotožniť, pretože na predmetnom alografnom záвете poručiťky sú podpísané dvaja svedkovia - N.. N. O. a T.. O., ktorí svojimi podpismi potvrdili, že dnes pani V. O. pred nami, vlastnoručne napísala a podpísala vyššie uvedenú závet, a že jej listina závetu obsahuje jej poslednú vôľu. Uvedené prehlásenie oboch svedkov bolo podľa žalobkyne v príkrom rozpore so samotnou povahou závetu, ktorý je vyhotovený inak ako vlastnou rukou poručiťky. Žalobkyňa namietala a spochybnila, že by v záвете uvedení svedkovia N.. N. O. a T.. Q. O. boli svedkami toho, ako poručiťka (vlastnoručne) napísala závet - evidentne vyhotovený na počítači. Žalobkyňa preto namietala platnosť celého závetu poručiťky aj z formálneho hľadiska, ktoré naň kladie § 476b Občianskeho zákonníka, keďže závet poručiťky nemohol byť spísaný jej vlastnou rukou tak, ako sa vyjadrili na záвете podpísaní svedkovia. Taktiež aj na základe svedeckej výpovede N.. W. O. bolo možné odvodiť záver, že predmetný závet nebola posledná vôľa poručiťky, ale bola to vôľa žalovaného. Poručiťka uvedené jasne vyslovila pred svedkyňou N.. W. O. aj pred jej bratom. Bolo to dlhodobu plánované zo strany žalovaného, nakoľko už v minulosti vyhotovil geometrický plán (v roku 2015), kde už vtedy ako vlastníka uvádzal iba seba. Žalovaný sa pred poručiťkou a svedkyňou chválil, že všetko patrí jemu a nikto s tým nič nespraví. Okrem toho namietala, že žalovaný ne zvolil formu notárskej zápisnice, nakoľko vedel, že žiaden notár by nepristúpil k spísaniu poslednej vôle, nakoľko musia byť splnené podmienky, že poručiťka urobil úkon slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný. Z výpovede svedkyne N.. W. O. vyplývalo, že poručiťka neovládala slovenský jazyk slovom ani písmom, preto predmetný závet evokuje podozrenie, že pre poručiťku bol urobený nezrozumiteľne a nebol vykonaný vážne. Čo sa týkalo svedkov - N.. N. O. a T.. Q. O., poručiťka s nimi nemala dobrý vzťah a považovala ich za falošných ľudí. Poručiťka nikdy neprejavila záujem o vysporiadanie pozemkov, čo jej žalovaný vyčítal. Z uvedeného nebolo možné vyvodiť záver, že by poručiťka mala vôľu spísať takýto závet, a to slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne, alebo by ho bola schopná spísať a ešte aj za prítomnosti svedkov, ktorých sa stránila.

9. K odvolaniu žalobkyne zaslal písomné vyjadrenie žalovaný a mal za to, že rozsudok je vecne správny. Súd prvej inštancie sa správne a náležite vysporiadal so všetkými dôležitými skutkovými okolnosťami, ktoré vyplynuli z vykonaného dokazovania. Súd prvej inštancie rovnako správne právne posúdil zistený skutkový stav, keď správne okrem iného konštatoval, že na závet sa vzťahujú všeobecné náležitosti potrebné pre platnosť právneho úkonu a okrem toho bolo potrebné dodržať osobitné náležitosti uvedené v § 476 a § 476b Občianskeho zákonníka a že všetky tieto náležitosti potrebné pre platnosť závetu boli splnené. Súd z vykonaného dokazovania ustálil pomerne jednoznačný záver, že závet spĺňa všetky zákonné požiadavky podmieňujúce platnosť alografného závetu a námietky žalobkyne ohľadne toho, že poručiťka nemohla vlastnoručne napísať závet, keďže bol napísaný na počítači sú irelevantné, pretože ustanovenie § 476b Občianskeho zákonníka jasne určuje, aké náležitosti musia byť splnené pri alografnom záвете. Tvrdenie žalobkyne, že uvedené prehlásenie oboch svedkov je v príkrom rozpore so samotnou povahou závetu, ktorý je vyhotovený inak ako vlastnou rukou poručiťky tak považoval žalovaný a rovnako aj súd prvého stupňa za irelevantné, nakoľko na platnosť závetu podľa § 476b Občianskeho zákonníka sa nevyžaduje, aby bol spísaný vlastnoručne poručiťkou. Následne poukázal na konštatovanie žalobkyne v odvolaní a mal za to, že strohosť výpovede uvedených svedkov vyplýva najmä z časového odstupu, keďže závet bol spísaný pred 7 rokmi od výpovede v predmetnom súdnom konaní. Ide o pomerne dlhú dobu, ktorá výrazne vplýva na rozepamätanie si konkrétnych skutočností. Taktiež žalovaný nesúhlasil s údajnou nezhodou vo výpovediach uvedených svedkov ohľadne jazyka, v ktorom mal byť závet prečítaný. Svedok N.. N. O. pri výpovedi uviedol, že závet bol prečítaný ako v slovenskom tak aj v maďarskom jazyku. Svedkyňa T.. Q. O. pri svojej výpovedi uviedla, že závet prečítal I. O. po slovensky. Svedkyňa ďalej uviedla, že si nespomína, či vôbec žalovaný a poručiťka komunikovali po maďarsky, čo je zapríčinené jednak dlhým časovým odstupom a jednak tým, že po maďarsky nerozumie. Podľa názoru žalovaného tak nešlo o žiadnu nezhodu vo výpovediach uvedených svedkov. Zároveň obaja svedkovia zhodne uviedli, že poručiťka rozumela po slovensky, čo v konečnom dôsledku vyplynulo aj z výpovede N.. W. O.. Z vyššie uvedených skutočností tak vyplývalo, že závet bol prečítaný aj v slovenskom jazyku, čo potvrdili obaja svedkovia a zhodli sa na tom, pričom poručiťka rozumela aj slovenskej verzii obsahu závetu a súhlasila s ním. Ešte zdôraznil, že svedok N.. N. O. ovláda slovenský aj maďarský jazyk a v tejto súvislosti konštatoval, že žiadny rozdiel medzi vysvetlením závetu v slovenskom a maďarskom jazyku nebol. Závet bol spísaný v slovenskom jazyku, nakoľko svedkyňa T.. Q. O. nerozumie po maďarsky. Ako bolo vyššie uvedené, z výpovedi všetkých svedkov vyplynulo, že poručiťka rozumela slovenskému jazyku, avšak mala problémy s písaním a čítaním v

slovenskom jazyku. V záujme istoty však bol závet poručiiteľkou prečítaný v slovenskom aj v maďarskom jazyku, pričom preklady sa zhodovali. Z uvedeného teda vyplývalo, že závet bol spísaný v súlade so všetkými zákonnými podmienkami, ako aj hypotézou deklarovanou v rozsudku Okresného súdu Poprad sp. zn. 7C/210/2016, na ktorý žalovaný poukázal. Mal tiež za to, že skutočnosť, že poručiiteľka neovládala slovenský jazyk slovom ani písmom, vylučovala výpoveď svedkyne T.. Q. O., ktorá uviedla, že s pani poručiiteľkou komunikovala po slovensky, pretože po maďarsky ani nerozumie. Z toho jasne vyplývalo, že keby poručiiteľka po slovensky nevedela, nemohla by sa so svedkyňou T.. Q. O. ani len rozprávať, nie to ešte prejavíť súhlas so závetom v jazyku, ktorému rozumejú obaja svedkovia, čo je iba jazyk slovenský. Zároveň si žalobkyňa odporovala v tom, keď tvrdila, že poručiiteľka v mladosti možno po slovensky vedela. Súd prvého stupňa tiež skonštatoval, že nebolo potrebné, aby bol závet spísaný v maďarskom jazyku, keďže z vykonaného dokazovania rezultovalo, že poručiiteľka vedela aj po slovensky a veľmi zreteľným a výslovným spôsobom vyjadrila jej poslednú vôľu zachytenú v záвете, a to v prítomnosti závetných svedkov N.. N. O. a T.. Q. O., ktorí zhodne vypovedali, že poručiiteľka so závetom súhlasila. Navyše išlo o zavádzajúce tvrdenie žalobkyne, keďže svedkyňa N.. W. O. uviedla, že poručiiteľka nevedela iba skloňovať v slovenskom jazyku, čo automaticky neznamená, že poručiiteľka sa nevedela dohovoriť v slovenskom jazyku alebo že by slovenskému jazyku nerozumela. Ohľadom notárskej zápisnice uviedol, že Občiansky zákonník ponúka viaceré alternatívy vyhotovenia závetu a vždy je na slobodnom rozhodnutí poručiiteľa, ktorú formu zvolí. Vzhľadom na vek a zdravotný stav si podľa názoru žalovaného poručiiteľka zvolila v rámci Občianskeho zákonníka jej najpriateľnejšiu a najpohodľnejšiu formu spísania závetu, pričom poručiiteľka nebola zo strany žalovaného nijakým spôsobom ovplyvňovaná ani nabádaná na napísanie alografného závetu. Záverom žalovaný bol toho názoru, že žalobkyňa nepreukázala, že poručiiteľka nebola v čase podpisovania závetu spôsobilá na právne úkony a že konala v duševnej poruche, ktorá by ju robila na tento právny úkon neschopnou, z čoho vyplývalo, že daný závet skutočne bola posledná vôľa poručiiteľky. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a zaviazal žalobkyňu zaplatiť žalovanému náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

10. V ďalšom písomnom vyjadrení žalobkyňa uviedla, že v celom rozsahu trvá na dôvodoch a vyjadreniach, ktoré uviedla v podanom odvolaní a považuje rozhodnutie súdu prvej inštancie za nesprávne. Nestotožnila sa s vyjadrením žalovaného. Zotrvávala na tom, že poručiiteľka nemala dobrý vzťah so svedkami a sama by si ich nevybrala za svedkov a nepodpisovala pred nimi jej poslednú vôľu. Mala za to, že závet trpí vadou obsahovou ako aj formálnou, nakoľko nespĺňa podmienky § 476b Občianskeho zákonníka. Taktiež samotný obsah závetu nebola posledná vôľa poručiiteľky, ale bola to vôľa žalovaného. Žalovaný sa o poručiiteľku nezaujímal, neopatroval ju, žalobkyňa za ňou chodila s jej deťmi tak často, ako to bolo možné. Žalovaný sa v minulosti s istotou pred žalobkyňou vyjadroval, že dedičstvo bude jeho a nikto s tým nič nespraví. Nabádala k tomu, aby sa pridržalo vykonaného dokazovania, predovšetkým sporného závetu, ktorý mala poručiiteľka vlastnoručne napísať a podpísať, pričom z dokazovania vyplynulo, že tento závet napísal dnes už mŕtvy pán R.. Tak isto bolo vykonaným dokazovaním preukázané, že poručiiteľka neovládala slovenský jazyk slovom a písmom na takej úrovni, aby mohla vykonať taký právny úkon, akým je závet. Svedkovia vypovedali, že pani O. nevedela dobre po slovensky, resp. nevedela čítať po slovensky. Boli tu síce aj svedkovia, ktorí tvrdia, že po slovensky vedela, avšak je tu výrazná pochybnosť, že súd nemôže jednoznačne stanoviť, že tento právny úkon bol urobený pri plnom vedomí poručiiteľky tak, ako keby bol napísaný v maďarskom jazyku.

11. Žalovaný ďalšie písomné vyjadrenie k vyjadreniu žalobkyne nepodal.

12. Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 34 CSP), posudzujúc odvolanie žalobkyne, po zistení, že v danom prípade boli splnené podmienky na podanie odvolania podľa § 361 ods. 1 CSP a po zistení, že odvolanie spĺňa náležitosti podľa § 363 CSP, viazaný rozsahom odvolania a odvolacími dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP), rovnako tak viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), prejednal odvolanie bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP), pretože nepovažoval za potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie a nevyžadoval si to dôležitý verejný záujem, s následným verejným vyhlásením rozhodnutia (§ 219 ods. 3 CSP), keď dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne nie je dôvodné a napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdiť ako vecne správny.

13. Podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

Podľa § 387 ods. 2 CSP, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Podľa § 387 ods. 3 CSP, odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

14. Odvolací súd preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania, pričom pri posudzovaní veci sa zaoberal len námietkami žalobkyne, uvedenými v odvolaní a tiež procesným postupom súdu prvej inštancie, ktorý predchádzal vydaniu napadnutého rozhodnutia z hľadiska, či v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 380 ods. 2 CSP). Následne odvolací súd ustálil, že súd prvej inštancie dospel ku správnym skutkovým zisteniam, na ktoré správne aplikoval ustanovenia právneho predpisu a súčasne vec správne právne posúdil.

15. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie správne zistil, že dňa 22.10.2016 v Pohraničiach bol poručiteľkou V. O. (r. č. XXXXXX/XXX, L. XXX) podpísaný závet pre prípad jej smrti, v ktorom po zrelej úvahe poručiiteľka uviedla, že za dediča svojho majetku, a to jej časti rodinného domu s. č. XXX na parc. č. XXXX/X spolu s príslušenstvom (ploty, studňa, vedľajšie stavby, vonkajšie úpravy) vystavaný na základe stavebného povolenia vydaného ONV B. dňa 04.08.1969 pod č. P. XXXX/XX- Se bez pozemku v X/X-ine s titulu vyporiadania BSM, v cene zistenej znalcom N. P. V., v znaleckom posudku zo dňa 27.04.1998 ustanovuje svojho syna I. O., bytom L. XXX, rodné číslo XXXXXX/XXXX (žalovaného). Svedkovia označení na závete potvrdili svojimi podpismi, že dnes pani V. O., pred nimi, vlastnoručne napísala a podpísala vyššie uvedenú závet a že jej listina závetu obsahuje jej poslednú vôľu. Zo zápisnice spísanej na Notárskom úrade Y. J. X. dňa 23.04.2021 vyplývalo, že predmetom zápisnice bolo zistenie obsahu závetu poručiiteľky neb. V. O.. Súdny komisár konštatoval, že v uvedenej dedičskej veci bol do spisu predložený závet poručiiteľky zo dňa 22.10.2016 spísaný ako alografný, spísaný za prítomnosti 2 svedkov. Z úradného záznamu notára Y. J. X. tiež vyplývalo, že tento závet bol vyhlásený dňa 23.04.2021 na Notárskom úrade Y. J. X. do dedičského konania, pod sp. zn. 13D/33/2021 po poručiiteľke neb. V. O..

16. V preskúmvanej veci správne súd prvej inštancie v prvom rade posudzoval procesnú prípustnosť žaloby, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia neplatnosti závetu, pričom v tomto ohľade odvolací súd má za to, že prípustnosť žaloby by prichádzala do úvahy aj v zmysle záveru uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/40/2021 zo dňa 27.04.2022, z ktorého vyplýva, že „nesprávny procesný postup súdu/ resp. v tomto prípade súdneho komisára nemôže ísť na ujmu účastníka konania domáhajúceho sa svojho práva. Aj keď žalobkyňa podala určovaciu žalobu v zmysle ust. § 80 písm. c/ OSP, kde sa vyžaduje naliehavý právny záujem, v kontexte zistení z dedičského spisu vyplýva, že primárne by išlo o žalobu v zmysle ust. § 175k ods. 2 OSP (pozn. odvolacieho súdu, obdobné ustanovenie § 194 ods. 1 CMP), ktorá je žalobou na určenie právnej skutočnosti, u ktorej naliehavý právny záujem vyplýva z právneho predpisu, za predpokladu, že by súdny komisár postupoval v zmysle vtedy platnej a účinnej právnej úpravy. Príliš formalistický a reštriktívny výklad bez zohľadnenia špecifických osobitostí prejednávaneho prípadu uplatnený odvolacím súdom by viedol k odmietnutiu prístupu k súdu, ktorý tvorí imanentnú zložku práva na spravodlivé súdne konanie.“ Naviac, z vyjadrenia súdnej komisárky vyplýva, že žalobkyňa bola odkázaná na podanie žaloby o neplatnosť závetu a dedičské konanie je prerušené do rozhodnutia o neplatnosti závetu.

17. Preto odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie správne pristúpil k vecnému prejednávaniu žaloby a vykonal stranami sporu navrhnuté dokazovanie, z ktorého vyplývalo, že medzi stranami sporu nie je sporné, že žalobkyňa je neopomenuteľným dedičom v zmysle § 479 Občianskeho zákonníka. Sporom bolo splnenie podmienok podľa § 476b Občianskeho zákonníka, teda či závet bol spísaný zákonným spôsobom.

18. Bolo potrebné pritom vychádzať z tohto právneho posúdenia:

Podľa § 476 odsek 1, 2 Občianskeho zákonníka, poručiteľ môže závet buď napísať vlastnou rukou, alebo zriadiť v inej písomnej forme za účasti svedkov alebo vo forme notárskej zápisnice. V každom záвете musí byť uvedený deň, mesiac, rok, kedy bol podpísaný, inak je neplatný.

Podľa § 476b Občianskeho zákonníka, závet, ktorý poručiteľ nenapísal vlastnou rukou, musí vlastnou rukou podpísať a pred dvomi svedkami súčasne prítomnými vyslovene prejať, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu. Svedkovia sa musia na závet podpísať.

Podľa § 479 Občianskeho zákonníka, maloletým potomkom sa musí dostať aspoň toľko, koľko robí dedičský podiel zo zákona a plnoletým potomkom aspoň toľko, koľko robí 1-ica ich dedičského podielu zo zákona. Pokiaľ tomu závet odporuje, je v tejto časti neplatný, ak nedošlo k vydedeniu uvedených potomkov.

Podľa § 37 odsek 1 Občianskeho zákonníka, právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne, inak je neplatný.

19. Závet je jednostranný právny úkon poručiteľa, ktorým robí rozhodnutie o svojom majetku pre prípad smrti. Poručiteľ môže závet buď napísať vlastnou rukou, alebo ho zriadiť v inej písomnej forme za účasti svedkov alebo vo forme notárskej zápisnice (§ 476 Občianskeho zákonníka). Vlastnoručný závet musí byť napísaný a podpísaný vlastnou rukou, inak je neplatný (§ 476a Občianskeho zákonníka). Závet, ktorý poručiteľ nenapísal vlastnou rukou, musí vlastnou rukou podpísať a pred dvoma svedkami súčasne prítomnými výslovne prejať, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu. Svedkovia sa musia na závet podpísať (§ 476b Občianskeho zákonníka). Pre všetky druhy závetov je spoločné, že závet musí mať písomnú formu. Druhou podstatnou náležitosťou závetu je, aby z neho bol zjavný deň, mesiac a rok, kedy bol podpísaný. Ak závet neobsahuje presný dátum podpisania, je neplatný. Pre platnosť vlastnoručného (holografného) závetu sa vyžaduje po formálnej stránke, aby ho závetca napísal sám v celom znení vlastnou rukou, uviedol v ňom deň, mesiac a rok, kedy ho podpísal a na konci pripojil svoj podpis. Platí zásada, že čo nie je kryté podpisom, nemožno považovať za platné. Preto ak závetca po podpísaní listy pripíše ešte niečo k závetu, treba, aby listinu pod pripojeným textom opätovne podpísal a uviedol dátum, kedy tak urobil. U vlastnoručného závetu zákon nevyžaduje, aby bol zriadený v prítomnosti svedkov, ani to, aby podpis závetcu bol úradne overený. Alografný závet je závet, ktorý nenapísal - poručiteľ vlastnou rukou. Závet môže napísať ktokoľvek písacím strojom alebo inak mechanicky, alebo ho môže napísať i vlastnou rukou iná osoba. Závetca musí závet vlastnoručne podpísať a pred dvoma svedkami súčasne prítomnými výslovne prejať, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu. Svedkovia sa potom musia na závet podpísať. Pri tejto forme závetu svedkovia osvedčujú svojimi podpismi obsah závetcovho vyhlásenia a nie obsah závetu.

20. Vychádzajúc z vyššie uvedeného, aj odvolací súd bolo toho názoru, že závet poručiteľky V. O. zo dňa 22.10.2016 spĺňa po formálnej stránke zákonom stanovené náležitosti, vymedzené v § 476b Občianskeho zákonníka. Pre túto formu závetu zákon nepredpisuje, aby bol vlastnoručne napísaný poručiteľom, a preto absencia predmetnej náležitosti v záвете, nezakladá ani formálnu vadu. Rozhodujúce je, že závet bol závetcom vlastnoručne podpísaný, čo žalobkyňa v priebehu konania nespochybňovala a taktiež je podstatné to, aby závetca pred dvoma svedkami súčasne prítomnými výslovne prejavil, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu. Uvedenú skutočnosť na znak súhlasu svedkovia podpísali a v konaní, pri svojom výsluchu, aj potvrdili. Preto argumentácia žalobkyne o nedostatkoch formálnych náležitostí závetu je nedôvodná.

21. Čo sa týka osoby svedka, zákon vymedzuje, kto môže a kto nemôže byť svedkom, avšak žiadne zákonné ustanovenie neukladá, že by svedok musel vedieť spontánne uviesť na súdnom pojednávaní (po cca 7 rokoch) skutočnosť, týkajúcu sa závetu. Podstatné sú tie skutočnosti, ktoré zo svedeckej výpovede vyplývajú a to, že svedok Ing. N. O. uviedol, že „najskôr závet podpísala pani V. bol som prítomný, pričom následne som závet podpísal ja a moja žena, avšak neviem poradiť.“, teda svedok dosvedčil tú skutočnosť, že poručiteľka závet podpísala. Okrem toho svedok uviedol, že „pán žalovaný prečítal závet, tento sme podpísali potom sme ešte diskutovali.... Najskôr povedal to čo bolo v záвете žalovaný po maďarsky tak, aby pani V. porozumela, čo je v záвете a následne to povedal po slovensky...Poručiteľka v čase spísania závetu bola podľa môjho názoru normálne prítomná, vedela o čo sa jedná, rozprával som sa s ňou. Z komunikácie som nemal pocit, že by mala nejaký problém.“ Z čoho je možné vyvodiť prejav vôle poručiteľky. Rovnako tak svedkyňa T. Q. O. uviedla, že „I. oboznámil nás

aj pani V. o čo ide, potom sme závet podpísali. Teta so závetom vyjadrila súhlas...Bola som prítomná pri podpise závetu pani V..... Vedela čo bolo obsahom toho úkonu“. Teda aj druhá svedkyňa potvrdila nielen vôľu poručiiteľky, ale aj vlastnoručný podpis, z čoho je potrebné ustáliť, že závet spĺňal zákonom stanovené náležitosti v zmysle § 476b Občianskeho zákonníka. V tejto súvislosti odvolací súd dodáva, že ohľadom nedôveryhodnosti svedkov žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno, námietku voči nim v konaní pred súdom prvej inštancie nevzniesla.

22. Rovnako tak žalobkyňa v konaní pred súdom nepreukázala, že by žalobkyňa nevedela čítať a písať, resp. nerozumela by slovenskému jazyku. K uvedenému záveru nie je možné dospieť ani hodnotením výpovede svedkyne N.. W. O. ktorá uviedla, že v roku 2016 a 2017 poručiiteľku navštevovala párkrát do roka, následne sa vyjadrila bez vyzvania k osobám ďalších svedkov (t.j. spontánne) a tiež uviedla, že „so starou mamou som sa rozprávala po maďarsky. Ja som sa s ňou rozprávala po maďarsky, pretože nevedela napríklad skloňovať po slovensky. K názoru, že babka nevie čítať po slovensky som dospela z dôvodu, že keď chytila do ruky slovenskú knihu chcela odo mňa, aby som jej to preložila.“ Z uvedeného vyjadrenia aj podľa názoru odvolacieho súdu vyplýva, že poručiiteľka rozumela slovenskému jazyku, vedela v ňom komunikovať, a či v ňom vedela čítať a písať, k uvedenému žiadne dokazovanie žalobkyňa za účelom unesenia dôkazného bremena nenavrhol. Pritom platí, že civilné konanie je ovládané prejednacou zásadou, v dôsledku ktorej povinnosť tvrdiť skutočnosti a navrhovať na ich preukázanie dôkazy je zásadne vecou strany sporu. Dokazujú sa len tie skutočnosti, ktoré zostávajú medzi stranami sporu sporné. Podľa § 191 ods. 1 CSP dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli strany sporu. Platí zásada, že každá zo strán sporu preukazuje tie skutočnosti, z ktorých vyvodzuje pre seba priaznivé právne dôsledky. Neunesenie dôkazného bremena postihuje stranu sporu nepriaznivým následkom v podobe neúspechu v spore, pričom právne posúdenie uplatneného nároku spočíva na súde. V danom prípade žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno, v rámci ktorého by preukázala, že poručiiteľka nevedela po slovensky čítať a písať, resp. že by nevedela vôbec čítať a písať. O opaku svedčí aj skutočnosť, že žalovaný predložil súdu potvrdenie o prijatí Dodatku k zmluve o osobnom účte, platobná karta, pričom išlo o dokument písaný v slovenskom jazyku a poručiiteľkou podpísaný. Rovnako tak poručiiteľka podpísala plnú moc pre žalobcu ku všetkým právnym úkonom súvisiacim s uzatvorením kúpnej zmluvy, týkajúcej sa nehnuteľností v obci L. preto ani v tomto ohľade neobstoja ďalšie argumenty žalobkyne.

23. Keďže v danej veci nebolo preukázané, že by poručiiteľka bola osobou, ktorá nemôže čítať alebo písať, závet ňou zriadený bolo potom potrebné posudzovať len podľa § 476b Občianskeho zákonníka. Na platnosť závetu podľa § 476b Občianskeho zákonníka sa nevyžaduje súčinnosť pisateľa, a preto ani v tomto ohľade neboli dôvodné námietky žalobkyne. V danej veci nebolo vôbec významné, ktorá osoba bola pisateľom závetu, podstatné bolo len zistenie, či bol závet podpísaný poručiiteľkou vlastnou rukou a či pred dvoma súčasne prítomnými svedkami poručiiteľka výslovne prejavila, že listina obsahuje jej poslednú vôľu a či svedkovia závet podpísali. Rovnako tak bolo nepodstatné, v akom jazyku bol závet prečítaný, pretože ani povinnosť prečítania závetu predčitateľom, sa na daný právny úkon nevzťahovala. Výklad ust. § 476b Občianskeho zákonníka, ktorý prezentovala žalobkyňa v súvislosti s vlastnoručným napísaním závetu a tiež nezhodou jazyka, v ktorom bol prečítaný, nie je správny. Čo sa týkalo žalobkyňou namietanej vôľovej zložky, ani uvedené námietky nevyplývajú z vykonaného dokazovania. Je potrebné pritom prihliadnuť na to, že zo zákonného ustanovenia nie je možné vyvodiť, že poručiiteľ musí pred dvoma súčasne prítomnými svedkami prejsť svoju poslednú vôľu len použitím určitých slov (vyslovením formule). Požiadavkám ust. § 476b zodpovedá použitie akýchkoľvek slovných výrazov, ktorými poručiiteľ pred dvoma súčasne prítomnými svedkami spôsobom nevzbudzujúcim pochybnosti prejaví to, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu. Je totiž nevyhnutné, aby ten, kto bol ako svedok závetu povolaný a kto má závet podpísať, nemal žiadne pochybnosti o tom, že poručiiteľ skutočne vyjadruje svoju poslednú vôľu, ktorá je v záвете uvedená.

24. S poukazom na uvedené odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie dospel z obsahu výpovedí svedkov k záveru, že títo nemali pochybnosti o tom, že poručiiteľka prejavila vôľu závet zriadiť a že v záвете skutočne vyjadruje svoju poslednú vôľu. Spísania závetu sa ďalšia svedkyňa Ing. W. O. nezúčastnila, a preto nemohla podať relevantnú svedeckú výpoveď ohľadom prejavu vôle poručiiteľky, týkajúcej sa závetu. Hodnotiac, vykonané dokazovanie, odvolací súd bol toho názoru, že súd prvej inštancie vykonal všetky stranami sporu navrhnuté dôkazy a tiež správne pri hodnotení dôkazov vychádzal zo zásady, že každý z účastníkov, a teda aj žalobkyňa musí preukázať tie skutočnosti,

z ktorých vyvodzuje pre seba priaznivé právne dôsledky a neunesenie dôkazného bremena má za následok neúspech v spore. Rozsah dôkazného bremena, teda okruh skutočností, ktoré konkrétne musí účastník preukázať, zásadne určuje hmotnoprávna norma, to znamená právny predpis, ktorý je na sporný vzťah aplikovaný. Z neho tiež vyplýva, kto je nositeľom dôkazného bremena, teda kto z účastníkov je povinný stanovený okruh skutočností preukázať. V prípade, že dôkazné bremeno neunesie, resp. sú relevantné pochybnosti o dôvodnosti jeho nároku, musí znášať následok v podobe neúspechu v súdnom spore.

25. Ohľadom námietky žalobkyne o nespísaní notárskej zápisnice, k uvedenému odvolací súd uvádza, že ustanovenie § 476d ods. 1 Občianskeho zákonníka stanovuje pre poručiteľa možnosť prejaviť svoju poslednú vôľu do notárskej zápisnice. Povinnosť prejaviť vôľu iba formou notárskej zápisnice vo vzťahu k poručiiteľke preukázaná zo strany žalobkyne opätovne nebola.

26. Záverom odvolací súd dodáva, že z kontextu odvolania žalobkyne tiež vyplýva, že v odvolaní namietala aj tú skutočnosť, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, namietajúc nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia (čo možno vyvodiť z obsahu odvolania žalobkyne, keď uviedla, že rozhodnutie nie je správne a nestotožňuje sa s jeho odôvodnením a tiež poukázala na § 220 ods. 2 CSP), odvolací súd uvádza, že táto námietka žalobkyne tiež nie je dôvodná, keďže súd prvej inštancie odôvodnil rozhodnutie súdu v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 CSP, pričom odvolací súd poukazuje aj na to, že preskúmaním veci zistil, že súd prvej inštancie dostatočným spôsobom a zároveň hutne odôvodnil rozhodnutie, uviedol zásadné dôvody podstatné pre rozhodnutie súdu prvej inštancie, ako aj myšlienkovú líniu, ktorou sa súd prvej inštancie riadil pri právnom posúdení veci. V súvislosti s požiadavkami kladenými na odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska princípov spravodlivého procesu, a to najmä pokiaľ ide o ich úplnosť, zrozumiteľnosť a presvedčivosť, odvolací súd poukazuje tiež na to, že aj po nadobudnutí účinnosti Civilného sporového poriadku je naďalej aktuálne stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR zo dňa 03.12.2015, R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“. Odvolací súd je toho názoru, že súd prvej inštancie postupoval pri odôvodnení rozhodnutia v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 CSP, pričom odôvodnenie rozhodnutia obsahuje základné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie, spĺňa parametre zákonného odôvodnenia; za existujúci odvolací dôvod nemožno považovať to, že súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv strany sporu, ale len to, že by ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, ktorá situácia v predmetnej veci však nenastala.

27. V ostatnom odvolací súd už len poukazuje na odôvodnenie napadnutého rozsudku.

28. Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1, 2 a 3 CSP ako vecne správne potvrdil.

29. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v zmysle § 396 ods. 1 CSP v súvislosti s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP tak, že v odvolacom konaní plne úspešnému žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % voči neúspešnej žalobkyne. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia o odvolaní v zmysle § 262 ods. 2 samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

30. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Nitre pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde,

ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).